

Zadeva C-510/22

**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča**

Datum vložitve:

28. julij 2022

Predložitveno sodišče:

Înalta Curte de Casație și Justiție

Datum predložitvene odločbe:

14. junij 2022

Tožeča stranka:

Romaqua Group SA

Toženi stranki:

Societatea Națională a Apelor Minerale

Agenția Națională pentru Resurse Minerale

Predmet postopka v glavni stvari

Tožba, ki jo je tožeča stranka, družba Romaqua Group SA, vložila zoper toženi stranki, Societatea Națională a Apelor Minerale SA (nacionalno združenje za mineralne vode – SNAM) in Agenția Națională pentru Resurse Minerale (nacionalna agencija za mineralne vire – ANRM), katere predmet je izpodbijanje civilne sodbe Curtea de Apel București – Secția a VIII-a de contencios administrativ și fiscal (pritožbeno sodišče v Bukarešti, Romunija, osmi senat za upravne in davčne spore) z dne 11. junija 2019.

Predmet in pravna podlaga predloga za sprejetje predhodne odločbe

Na podlagi člena 267 PDEU se zahteva razlaga člena 106(1) PDEU, členov 49 in 119 PDEU ter člena 3 Direktive 2009/54/ES.

Vprašanja za predhodno odločanje

Ali je treba člen 106(1) PDEU razlagati tako, da nasprotuje nacionalni zakonodaji, kakršna je predmet postopka v glavni stvari, ki ohranja neposredno in prvotno oddana dovoljenja za uporabo izvirov mineralne vode, ki niso bila oddana pod pogoji konkurence, družbi, ki je v celoti v državni lasti, z zaporednimi in neomejenimi podaljšanji izključnih dovoljenj (ki jih uporablja družba v lasti države)?

Ali je treba člen 16 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, člen 49 PDEU, člen 119 PDEU in člen 3 Direktive 2009/54/ES o izkoriščanju in trženju naravnih mineralnih vod razlagati tako, da nasprotuje nacionalni zakonodaji, kakršna je predmet postopka v glavni stvari in je navedena zgoraj, ki uvaja neupravičeno omejevanje svobode opravljanja gospodarske dejavnosti in pravice do ustanavljanja?

Navedene določbe prava Unije in navedena sodna praksa

Člena 49 in 102 PDEU, člen 106(1) PDEU ter člen 119(1) PDEU.

Listina Evropske unije o temeljnih pravicah, člen 16.

Direktiva 2009/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2009 o izkoriščanju in trženju naravnih mineralnih vod; uvodna izjava 5 in člen 3.

Sodba z dne 17. julija 2014, Komisija/DEI (C-553/12 P), točke od 41 do 47.

Navedene nacionalne določbe

Zakon o rudarstvu št. 61/1998

Člen 46: „(1) Javne institucije, državne rudarske družbe in komercialne družbe še naprej opravljajo svoje dejavnosti samo na lokacijah, ki jih upravljajo in na katerih na datum objave tega zakona izvajajo dovoljeno iskanje, razvoj in izkoriščanje.

(2) Javne institucije, državne rudarske družbe in komercialne družbe, ki opravljajo rudarske dejavnosti, v 90 dneh od začetka veljavnosti tega zakona zaključijo opredelitev območja iskanja, razvoja in izkoriščanja lokacij, določenih v odstavku 1, in pristojni organ zaprosijo za oddajo v upravljanje ali koncesijo v skladu s tem zakonom.“

Zakon o rudarstvu št. 85/2003 o razveljavitvi zakona št. 61/1998

Člen 20(2): „Dovoljenje za izkoriščanje se izda za največ 20 let s pravico do podaljšanja za nadaljnjih pet let.“

Člen 60(1): „Določbe veljavnih dovoljenj ostanejo veljavne ves čas trajanja po pogojih, po katerih so bile izdane.“

Sklep Curtea Constituțională (ustavno sodišče, Romunija) št. 136/2001, ki je določbe člena 40(1), prvi stavek, zakona št. 219/1998 o sistemu koncesij razglasil za neustavne v delu, v katerem morajo javni organi s pogodbo o koncesiji neposredno oddati javne dobrine ali javne dejavnosti in storitve v lokalnem interesu določenim pravnim osebam.

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka v glavni stvari

- 1 S sklepom vlade št. 786/1997 je bila ustanovljena družba SNAM, komercialna delniška družba, romunska pravna oseba v celoti v državni lasti, v okviru reorganizacije Regia Autonomă a Apelor Minerale din România (državno avtonomno podjetje za mineralno vodo v Romuniji), katere dejavnost je „izkoriščanje in valorizacija uporabnih mineralnih snovi na izviri, ki so ji zaupani v upravljanje, s komercialnimi ukrepi, geološkimi in hidrogeološkimi raziskavami ter izkoriščanjem izdelkov s stekleničenjem ali turističnimi in kopalnimi dejavnostmi ter prevozom, skladiščenjem, distribucijo in trženjem“.
- 2 Z zaporednimi sklepi vlade, sprejetimi leta 1999 (št. 489/1999, 568/1999, 695/1999 in 1020/1999), je bilo odobreno, da ANRM (kot upravljavec dovoljenj) neposredno odda koncesijo za izkoriščanje vseh virov mineralne vode, ki so takrat obratovali v Romuniji (30 vodonosnikov), družbi SNAM za 20 let.
- 3 Družba Romaqua Group SA je 19. julija 2016 predlagala ANRM, naj se takoj prenesejo dovoljenja za izkoriščanje območij Borsec in Stânceni in naj se leta 2018 ob izteku dovoljenj, ki so bila pred tem neposredno dodeljena družbi SNAM, ta dovoljenja ne podaljšajo, ampak naj se objavi javni razpis za oddajo novih dovoljenj v skladu z veljavno zakonodajo.
- 4 ANRM je te predloge zavrnila in poudarila, da lahko dovoljenja prenese samo družba SNAM s predhodnim soglasjem ANRM in da se lahko javni razpis objavi samo, če družba SNAM ne bo zahtevala podaljšanja sedanjih dovoljenj. Za podaljšanje se lahko zaprosi vsakih pet let, ANRM pa temu zahtevku ne more nasprotovati.
- 5 Družba SNAM je izjavila, da nima namena prenesti pravic in obveznosti, ki jih je prevzela z dovoljenjema za izkoriščanje.
- 6 Družba Romaqua Group SA je 2. novembra 2016 pri Curte de Apel București (pritožbeno sodišče v Bukarešti) vložila tožbo zoper družbo ANRM, s katero je predlagala, naj se razglasi, da je zavrnitev njenega zahtevka neupravičena in naj se družbi ANRM odredi, naj ob koncu leta 2018 ob izteku roka, za katerega sta bili družbi SNAM dodeljeni dovoljenja št. 331/1999 (območje Borsec) in št. 585/1999 (območje Stânceni) za koncesijo za izkoriščanje mineralne vode, objavi razpis za

oddajo javnega naročila za koncesijo za izkoriščanje za prihodnje obdobje v skladu z veljavno zakonodajo.

- 7 V obrazložitvi tožbe je družba Romaqua Group SA izjavila, da je ANRM, čeprav veljavna zakonodaja določa objavo javnega naročila, dodelila dovoljenja iz točke 2 neposredno družbi SNAM v skladu s členom 40(1) zakona št. 219/1998 o sistemu koncesij.
- 8 Po razglasitvi neustavnosti člena 40(1) zakona št. 219/1998 s sklepom št. 136/2001 Curte Constituțională (ustavno sodišče) in ob začetku veljavnosti zakona o rudarstvu št. 85/2003, ki v členu 18 določa, da se dovoljenja za izkoriščanje dodelijo izbranemu ponudniku v postopku za oddajo javnega naročila, je ANRM oddala koncesijo za izkoriščanje mineralne vode poleg družbe SNAM še drugim družbam, vendar pa je družba SNAM neupravičeno obdržala prevladujoč položaj na trgu izkoriščanja mineralne vode.
- 9 ANRM je v svoji obrambi trdila, da so bile koncesije oddane družbi SNAM v skladu s členom 46 zakona o rudarstvu št. 61/1998, ker je ta družba opravljala ekstraktivno dejavnost na območjih Borsec in Sâncrăeni.
- 10 Potem ko je Curte de Apel București (pritožbeno sodišče v Bukarešti) dopustilo sodelovanje družbe SNAM v zadevi, je 11. junija 2019 zavrnilo tožbo družbe Romaqua Group SA, ker je v bistvu menilo, da se uporabljajo člen 46 zakona št. 61/1998 in člen 20(2) zakona o rudarstvu št. 85/2003 ter člen 32(1) sklepa vlade št. 1208/2003 o odobritvi predpisov za uporabo zakona o rudarstvu št. 85/2003.
- 11 Romaqua Group SA je pri predložitvenem sodišču, Înalta Curte de Casație și Justiție (kasacijsko sodišče, Romunija), vložila pritožbo zoper sodbo z dne 11. junija 2019, v kateri je med drugim trdila, da izpodbijana sodba krši načelo primarnosti prava Unije, in predlagala predložitvenemu sodišču, naj na Sodišče Evropske unije naslovi predlog za sprejetje predhodne odločbe.

Bistvene trditve strank v postopku v glavni stvari

- 12 Družba Romaqua Group SA trdi, da je treba stališče družbe ANRM, ki ga je potrdilo tudi Curte de Apel București (pritožbeno sodišče v Bukarešti), v skladu s katerim ima družba SNAM v skladu s členom 20(1) in (2) zakona št. 85/2003 pravico, da vsakih pet let zahteva podaljšanje dovoljenj, in da torej *sine die* s podaljšanji obdrži pravico do izkoriščanja, ki izhaja iz neposredne oddaje naročila, preučiti tudi z vidika prava Unije.
- 13 Družba SNAM naj bi dejansko imela prevladujoč položaj, ker ima posebno in izključno pravico do dostopa do virov, ki so se izkoriščali leta 1998. Vendar pa so po mnenju tožeče stranke nacionalne določbe, ki omogočajo ta položaj, v nasprotju z določbami člena 106(1) PDEU in člena 102 PDEU. Obravnavane

nacionalne določbe niso samo ohranile veljavnosti posebnih in izključnih pravic, ampak so omogočile tudi zlorabo prevladujočega položaja.

- 14 Poleg tega obravnavana nacionalna zakonodaja glede na člen 16 Listine ter člena 49 in 119 PDEU v povezavi s členom 3 Direktive 2009/54/ES ovira vstop drugih podjetij na trg in videti je, da neutemeljeno omejuje pravico do ustanavljanja.

Kratka predstavitev obrazložitve predloga za sprejetje predhodne odločbe

- 15 Predložitveno sodišče meni, da je predmet obravnavane zadeve možnost, da se s podaljšanjem (dejansko brez časovnih omejitev) ohranijo dovoljenja, oddana neposredno (brez postopka javnega naročanja), kar izkrivlja konkurenco na tem trgu (ker ima družba SNAM prevladujoč položaj s tem, ko obdrži posebno in izključno pravico do dostopa do virov, ki so se izkoriščali leta 1998).
- 16 Înalta Curte de Casație și Justiție (kasacijsko sodišče) z zaporedno analizo pojmov „javno podjetje“ in „izključne pravice“ ugotavlja, da se v obravnavani zadevi uporabljajo določbe člena 106 PDEU.
- 17 Po eni strani namreč predložitveno sodišče glede prvega pojma poudarja, da je družba SNAM delniška družba, pravna oseba romunskega prava, ki je v celoti v državni lasti, zato se lahko šteje za „javno podjetje“.
- 18 Po drugi strani, kar zadeva drugi zgoraj navedeni pojem, čeprav člen 10 zakona št. 61/1998 in nato zakon št. 85/2003 teoretično dopuščata možnost dostopa do virov mineralne vode, je ta možnost dejansko omejena z obnavljanjem dovoljenj, ki so bila prednostno podeljena družbi SNAM v skladu s členom 46 zakona št. 61/1998. Ker se privilegij, podeljen družbi SNAM, neomejeno zaporedno podaljšuje vsakih pet let, vzpostavlja posebno in izključno pravico v njeno korist, hkrati pa ustvarja ovire za vstop na trg za druge družbe, kar je poudaril tudi organ, pristojen za konkurenco, v poročilu, pripravljenem po sektorski preiskavi na trgu uporabe virov naravne mineralne vode v Romuniji.
- 19 Ob upoštevanju tudi točk od 41 do 47 sodbe z dne 17. julija 2014, Komisija/DEI, (C-553/12 P), predložitveno sodišče trdi, da obstajajo resni dvomi glede skladnosti nacionalnih predpisov o podaljševanju obravnavanih dovoljenj z določbami prava Unije s področja konkurence, svobode ustanavljanja in svobode opravljanja gospodarske dejavnosti pod enakimi pogoji.